

гото Фридрихъ е изобразилъ въ съчинението си: *Esprit du chevalier de Folard*, е слѣдвалъ, въ нѣкое отношение, по фантастическа посока, на което не билъ съвсѣмъ чуждъ и *маршала графъ саксонски* въ своитѣ *Rêveries*. За това именно Фридрихъ намѣрилъ за нужно да придаде отпечатъкъ на извѣстна практическа трезвостъ или простота на уставитѣ, инструкциитѣ и другитѣ си военни съчинения, въ които толкозъ по поразително се проявяватъ отраженията на гения му. — Особенно свойственно на тогавашния вѣкъ е това, че *военното знание* (*das militairische Wissen*) навсѣкждѣ въ висока степенъ се признавало за нѣкакво-си *тайнствено учение*. То се считало за основа на *военната мощъ* (*das militairische Können*), иначе казано — „*зная*“ значило „*мож*“, и никой не се съмнявалъ, че който повече *знаял*, той ималъ и повече гаранция за *успѣхъ*. А къмъ това се присъединило стрѣмлението — колкото може да се отстранява противника отъ такъвъ родъ *знание*, достигането на което изглѣждало за възможно само чрѣзъ най внимателно пазение на това знание въ *тайна*. Тѣй щото, въ него време всички били още далечъ отъ убѣждението, че взаимното размѣнение на знанията съ излишекъ възнаграждава пазението му въ тайна и че най високото знание придобива пълната си цѣна само при условие на съвсѣмъ свободна и открита умствена дѣятелностъ. Като примѣръ за това служи знаменитото „наставление на Фридриха II до генералитѣ си“. Почти за необикновено събитие било признато това, че единъ екземпляръ отъ туй наставление случайно падналъ въ ржцѣтъ на неприятеля (гл. по горѣ). Още въ време на седмодидишната война то станало общеизвѣстно въ прѣводъ на французски. Въ прѣводитѣ му отъ този язикъ на нѣмски се вмъкнали нѣкои изопачавания, до като, вече много по късно, билъ издаденъ нѣмския оригиналъ. Най доброто му разработване принадлежи на генерала Шарнхорста. — Като исторически писателъ, Фридрихъ, макаръ и да отстапва на учителя и наставника си — Волтера въ приятността и изящността на изложението, но го надминува въ строгото безпристрастие на историческата истина. Ако по послѣднитѣ изслѣдвания довеждатъ повѣкога до други резултати, отколкото изведенитѣ отъ Фридриха, то причината за това била само недостатъчността на материалитѣ и разработката имъ у Фридриха, а не своекорисни цѣли. *Тьеръ* въ своята „*Histoire du Consulat et de l'Empire*“ казва, че историческитѣ съчинения на Фридриха, при всичкитѣ недостатъци въ слога, сж особено поучителни въ отношение на политиката въ негово време и че този, който напълно владѣе прѣдмѣта, е прѣимущественно призванъ и да пише за него. — По нататъкъ